

arány csak az utóbbi időszakban kezd kialakulni. A fizikai dolgozók szakmai végzettség szerinti összetétele lényegesen megváltozott. Ezt a 3. táblázat szemlélteti.

A szellemi foglalkoztatottak száma nőtt, szakmai összetétele lényegesen változott, egyrészt a különböző szakirányú végzettségűek (közgazdászok, matematikusok, faipari-, gépész-, kertészmérnökök) beállításával, másrészt az alapképzettség általános emelkedésével. Az összetételt a 4. táblázat mutatja.

Az elmúlt húsz évre visszatekintve nyugodtan állapíthatjuk meg, hogy az eddigi fejlesztések és a szakembergárda jó alapot biztosít arra, hogy a következő húsz évben — ha nehezebbek lesznek is a külső körülmények — az eddigiekhez hasonló, eredményes fejlődést érjen el a parkerdőgazdaság. E helyzet létrehozásában oroszánrésze volt annak a generációnak, amely ma már többnyire nyugdíjasként figyeli az általa megkezdett út építésének mai nehézségeit. Köszönet nekik!

HOGYAN TOVÁBB?

DR. SZIKRA DEZSŐ

A Pilisi Állami Parkerdőgazdaság alapítását olyan döntésnek tartjuk, amely a megfelelő időben született és a megvalósítás is méltónak bizonyult az elképzeléshez. Megállapításunkat alátámasztja a ma már évi 8 millió látogató, objektumaink használata, „élő volta”, gazdálkodásunk „több lábon állása”, eredményessége, munkánk ismertsége — elismertsége.

Az alapítást követő területnövelő átszervezések után is kis erdőgazdaság maradt, amely azonban sajátos arculatúvá vált: új utat taposott ki a közjóléti tevékenység terén és ez lett a meghatározó karaktere. Ugyanakkor nem maradt el az ágazat fő sodrától sem amikor megteremtette faiparát és kiépítette az erdőgazdálkodás és a fafeldolgozás vertikumát úgy, hogy a történelmi hagyományokkal rendelkező vadgazdálkodást is megőrizte. Nagyon jelentős építőipari kapacitás mellett idegenforgalmi, vendéglátási, utaztatási tevékenységet is kialakított.

Munkánk állandó reflektorfényben volt és van, és emiatt rendkívül széles s intenzív a szakmán kívüli kapcsolatrendszerünk. Ezt mindig igyekszünk ágazatunk egészének érdekében hasznosítani. A mostani kollektíva vállalja az elődeink kialakította arculatot, azt igyekszünk a jelenlegi, időnként igen mostoha körülmények között is továbbfejleszteni. A továbbiakban mindennapi munkánkat meghatározó, fontosabb nézeteinkről, célkitűzéseinkről, korlátozásainkról szólok.

Alapvető feladatunk, hogy dolgozóinknak az országos átlagot elérő színvonalú megélhetést tartósan biztosítsuk.

Arra törekszünk, hogy a parkerdőgazdaságnál dolgozni rang legyen. Ez kötelezően együtt jár munkánk színvonalának és hatékonyságának állandó növelésével, ami esetenként létszámcsökkentést is maga után vonhat. Valamennyi tevékenységünket a természet- és környezetvédelem követelményeire alkalmazkodva, közjóléti-idegenforgalmi feladatainkat elősegítve végezzük, noha nem ez utóbbiak biztosítják egyelőre (és még 8—10 évig biztosan nem) a gazdaság megélhetését. Egyre nagyobb energiákat igényel, hogy az ország romló gazdasági helyzetében is meg tudjunk felelni az elvárásoknak és saját célkitűzéseinknek.

A közjóléti tevékenységen belül a közeli jövőben a fenntartási munkák súlya megnő, mert új beruházásokra nincs elegendő pénz. A parkfenntartás pénzügyi konstrukciója megfelelő, ha ez nem változik, vagy az összeg nem csökken, a feladatok elfogadható színvonalon lesznek elvégezhetők. Változatlanul érvényesíteni kell azt az alapelvet, hogy ezek a közjóléti beruházási és fenntartási munkák vállalati eredmény terhére nem végezhetők! Ezekről a feladatokról nem szeretnénk lemondani, mert jól tudjuk — érzékeljük, hogy a többletmunkától fáradtabb és ennek ellenére kevesebb jövedelemmel rendelkező lakosság számára felértékelődött az erdő és az ott nyújtott, ingyenes szolgáltatások súlya. Ráadásul a korábbi években jelentős pénzt fektettünk a szolgáltatásokba, amit ma elhanyagolni, leromlani hagyni bűn volna.

A parkerdőgazdaság életében kulskérdés a budapesti és városkörnyéki erdők sorsa, állapota, a szolgáltatások megfelelő színvonalának biztosítása.

Ez gazdaságunk legintenzívebben igénybe vett területe. A városkörnyéki erdők nem egy kézben vannak, nem alakult ki egységes parkszemléletű erdőkezelés, erdőgazdálkodás. Különösen hátrányos volt ez az elmúlt 15 évben telepített több mint 900 ha-t kitevő budapesti zöldövezeti erdőtelepítésekre. Továbbá rontja a helyzetet, hogy terület hiányában ez a telepítés egyelőre nem folytatható, és — zömmel új beruházások kapcsán — a már meglevő erdőterület is fogy. Ezen új erdők sorsát megnyugtatóan rendezni kell. A budapesti erdők és a város lakói érdekében szükséges a főváros és a gazdaság kapcsolatainak további erősítése.

A Duna-kanyar az ország egyik leglátogatottabb kirándulóhelye. A parkerdőgazdaság alapításának koncepciója is erre épített. Nagy lehetőség elmulasztásának tartom, hogy itt, a Duna két partján, nem azonos elvek, lehetőségek alapján dolgozhattak elődeink és dolgozunk mi, pedig az adottságok mindkét parton ragyogóak. A korábbi gyakorlattól eltérően, a sok, szétszóró, kisebb parkerdei pihenő helyett kevesebb, de sokoldalúbb (már nem mindig csak ingyenes) szolgáltatást nyújtó objektumokat igyekszünk kialakítani. Ezek közül a legjelentősebb a visegrádi kirándulóközpont a fellelővárral, amelyet szintén mi kezelünk. Idegenforgalmi — vendéglátási — utaztatási tevékenységünk fejlesztése során számolunk a gyalogos, autós, kerékpáros, lovas és síturizmussal is.

Célunk egy olyan szolgáltatási hálózat kialakítása, amely magában foglalja a jó minőségű úthálózatot, a szállás- és étkezési, sportolási, művelődési, vadászati, horgászati, egyéb szórakozási lehetőségeket, programokat.

A hálózat tekintélyes része már megvan, a további elemei — elsősorban szállodák, motelök — tökeigényes beruházások, amelyek csak külső segítséggel valósíthatók meg. Ezek a beruházások — ha sikerül is megvalósítani őket — csak hosszabb idő után térülnek meg és lehetnek a parkerdőgazdaság támaszai. Az utaztatás kevesebb tőkét igényel, lépésről lépésre bővíthető és rövidebb távon is jelentős eredményt termelő ágazat lehet. Ezért ezt az irányt már 1988-ban is jelentősen erősítettük. Idegenforgalmi terveinkben súlyponti helyet kapott Visegrád (kirándulóközpont, gyógyszálloda, golfpálya, vár, palota és Budapest (utazási iroda, szálloda). Mindaddig azonban, míg az előbbi tevékenységek nem tehermentesítik a hagyományos ágazatokat, a megélhetésünket az utóbbiak kell biztosítani.

Erdőterületünk zöme hegy- és dombvidéki erdő. Fő fafajaink a KTT, B, CS, GY. Ennek ellenére a magról történő, természetes felújítások kiterjedten csak a 60-as évek elején kezdődtek. Időközben ez alapelv lett és ma is az, annak ellenére, hogy a közgazdasági környezet nem kedvez ennek a jelentős szakértelmet és türelmet igénylő felújítási módnak, ezért az erdőfelújítási gondok nálunk is, másutt is felhalmozódtak. Alapvető célkitűzésünk

az összhang megteremtése a belépő új felújítási kötelezettség, az első kivétel és a befejezett erdősitések területe között.

Önkorlátozó intézkedéseket hoztunk, lényegesen csökkentettük a kitermelést, az erdőfelújítási kötelezettséget 1985-től kezdődően 250 ha/év-ről 200 ha/év alá szorítottuk. A természet- és környezetvédelmi okokból csökkentett erdőtervi lehetőségeinket messze nem használjuk ki. Az 1 ha erdőterületre nálunk jut a legkisebb kitermelt fakészlet. A fentiekén kívül még számos intézkedést tettünk a cél érdekében: magtermelő állományok kijelölése és bekerítése, új csemetekert létesítése, régi kis kertek felújítása, a mesterséges első kivitelek megemlése, ápolásának növelése, vágásérett állományok bekerítése, vadkárelhárító kerítések építése, új vadkárelhárító módok bevezetése, a vadkilövés fokozása, a vadtakarmányozás növelése stb.

Intézkedéseink a felújítási gondok felszámolásával egy időben, arra irányulnak, hogy

megteremtsük a feltételeit annak, hogy 3—5 éven belül 13—15 ezer m³-rel növelhessük fakitermelésünket.

Ez az emelés csak akkor végezhető el, ha garantálni tudjuk az erdőfelújítások szakszerű végrehajtását, továbbá, ha az erdőpusztulások — elsősorban a tölgyhervadás — nem fokozódnak. 1988-ban a nettó kitermelés cca. 15%-a a száradék volt. A jelenlegi, rendkívül alacsony (65—70 enm³) kitermelés mellett ezt már nem tudjuk növelni. Még évek kellene az eddigi károk felszámolásához.

A budapesti zöldövezeti erdőtelepítések után nem volt jelentős erdőtelepítésünk. Miután ennek folytatására nincs lehetőség, feltétlenül be kell kapcsolódnunk az 1991—2000 közötti országos erdőtelepítési programba. Sajnos csak gyenge termőhelyi adottságokkal rendelkező területek állnak rendelkezésünkre.

A fahasználatban törekednünk kell az újulat és állománykímélő technológiák még kiterjedtebb alkalmazására, a technikai színvonalunk megőrzésére, a növedékfokozó gyértések modelltábla szerinti elvégzésére, a túlgyértések elkerülésére.

A vadgazdálkodás területén — lévén tömberdők szinte teljes egészében üzemi vadászterület —

nagy lehetőségünk és feladatunk az erdő- és vadgazdálkodás összehangolása, példamutató megvalósítása és bemutatása.

Miután ez korábban nem sikerült teljes mértékben, az utolsó három évben nagy erőfeszítéseket tettünk e cél érdekében, de egyelőre csupán részsikereket értünk el. Nálunk gyakorlatilag csak bérvadásztatás folyik, a térítés nélküli vadászatot a jövőben is el akarjuk kerülni. Érdekes kísérlet lehet számunkra az idegenforgalmi és bérvadásztatási tevékenységünk majdani összekapcsolása a jövedelmezőség fokozására. Erre szükség is lesz, mert vadállomány-csökken-

tési célkitűzésünk jelentős árbevétel (elsősorban export) kieséssel jár. Ennek ellensúlyozását részben más ágazatok oldják majd meg, részben vadaskertet építünk és azokban vadásztatunk.

Faiparunk — melyet saját erőből hoztunk létre — ma már fejlett húzó-ágazattá vált. Árbevétel és eredmény tekintetében is a legjelentősebb ágazatunk. Az esztergomi fafeldolgozó üzemünk a vízlépcső építése miatt megszűnik. Az itt kieső kapacitást sürgősen pótolnunk kell. Fontos, hogy

fakitermelési lehetőségeink megemelkedésének idejére „fogadóképes” legyen faiparunk!

Ugyanis fő törekvéseink egyike, hogy — a fenyő bérfelvágást leszámítva — csak saját alapanyagot dolgozzunk fel, általunk felfűrészelhető alapanyagot ne adjunk el, s fűrészárut is csak kivételesen. Félkész, de zömmel készárutermelet kívánunk folytatni a jövőben is. A korábbi egyedi termékek helyett tömegtermelést alakítottunk ki (kegyeleti cikkek). A jövő nagy feladatai: a technikai színvonal fejlesztése, új kapacitás kiépítése, a termékszerkezet kiegészítése (szükség van a koporsó mellett egy nagy szériában gyártható, másik termékre, termékcsaládra), az exportpiacon való megjelenés lehetőleg félkész vagy késztermékkel.

A vízlépcső építése miatt több egységünk „megmozdul”, így műszaki erdészetünk Esztergomba kerül 1990 végéig. A kisajátítási kártalanítás természetesen nem fedezi az új bázis felépítését. A létesítéshez jelentős többletforrásra van szükség. Többlethozam viszont nem lesz — így nőni fog a javítás költsége, ez viszont emeli üzemi költségeinket. Ez kikényszeríti gépparkunk összetételének, állapotának, kapacitásának, üzemeltetési módjának és ezzel összefüggésben javítási tevékenységünknek a felülvizsgálatát is.

A javítás részleges decentralizálása mellett, a központi javítókapacitást jelentősen csökkentjük.

Ugyancsak „mozdul” fő-építésvezetőségünk is, bár ennek irodája eredeti helyén marad, de új helyre kerül géptelepe és javítóműhelye. Ez az egységünk jelentős változásokon (létszám, profil, géppark) esett át az elmúlt 2—3 évben. Mára a saját munkák súlya jelentősen megnőtt és kapacitásának több mint a felét köti le. Korábban a vállalkozások domináltak.

Sürgős feladatunk annak meghatározása, hogy milyen összetételű és nagyságú építőkapacitást kell és szabad fenntartanunk,

hiszen csak a géppark szinten tartása is évi többmillós beruházást igényel, viszont feltáróút-hálózatunk hiányzó elemeit meg kell építenünk. Ezt követően a fenntartási munkák kerülnek előtérbe.

Három témáról külön szeretnék még említést tenni. A kereskedelem terén érezhetően változik a helyzet. Már nem egyszerű adás-vételről van szó,

jelentős piac- és partnerismeretre, „piacmegdolgozásra”, reklámra van szükség.

Meg kell változtatni magatartásunkat: azt kell gyártani, amit a vevő keres és nem azt kínálni, ami a termelés szempontjából kényelmes. Az exportnak minden vállalat életében fokozott jelentősége lett. Ma gyakorlatilag a papírfa és a vadásztatás az exportunk. Az exportban részt vevő ágazatok számát növel-

nünk kell (elsősorban a faiparra, idegenforgalomra gondolunk). A területgazdálkodásnak nagy jelentősége van a mi térségünkben (Budapest, ipari övezetek, üdülőterületek). Önálló üzletággá válhat, akár a közeli jövőben is.

A számítástechnika nagy sebességgel „terjeszkedik” nálunk, jelentős eredményeink vannak, elsősorban ügyviteli vonalon, de lassan a termelésirányítás területére is betör. A távolabbi jövőben önálló egységgé is válhat, esetleg egyéb tevékenységgel párosítva.

Az elmúlt években jelentős változások-átrendeződések jöttek létre tevékenységünkben (megszűnt a magasépítés és a klasszikus asztalosmunka, számítástechnikai csoport alakult, elterjedt a szerződéses üzemeltetés a vendéglátóiparunkban stb.). Ilyenek a jövőben is várhatók. Ezekkel együtt

belső érdekeltiségi rendszerünket is korszerűsíteni kell

(belső vállalkozások, az erdészet önállóságának fokozása, eszközök bérbe adása stb.).

Úgy érezzük, hogy munkánkkal fontos társadalmi igényt elégítünk ki, de szakmánk alapvető követelményeinek is megfelelünk. Tevékenységünkkel azt szeretnénk példázni, hogy az erdő többcélú hasznosításakor összeegyeztethető a társadalom erdő iránti igényeinek kielégítése az eredménytermeléssel. Nyitottak vagyunk a társadalomban újuló igények teljesítésére és gazdálkodásunk állandó fejlesztésére.

A PARKERDŐGAZDÁLKODÁS ÉS AZ IDEGENFORGALOM

BENE KÁLMÁN

„A Duna-kanyart elsősorban Budapest főváros és környéke lakosságának napi kiránduló-, hét végi pihenő-, továbbá fontos üdülőterületeként kell fejleszteni. A fejlesztés során a terület sajátos táji adottságait és szépségét meg kell őrizni.”

Ezt tartalmazza alapító okiratunk, körvonalazva a feladatot, amelynek — a vállalati gazdálkodás mellett — gazdaságunknak meg kell felelnie. Joggal tehető fel a kérdés, hogy: hazánk legnagyobb és legjelentősebb, az állam költségvetéséből ilyen céllal legjobban támogatott parkerdeje miért a jogelőd Pilisi Állami Erdőgazdaság megnövelt területén létesült?

A főbb indokok a következők voltak:

- Fővárosunknak, amely Magyarország lakosságának egyötödét viszonylag kis területen tömöríti, olyan erdőkre van szüksége, amelyek növelik és helyettesítik a korlátozott számú közparkok regenerálódására, pihenésre alkalmas zöldfelületeit, szigeteit. A budai hegyvidék pozitívan befolyásolja Budapest klímáját is; oxigéntermelő, por- és zajszűrő képessége fontos ökológiai tényezőként hat.
- A Visegrádi-hegység, a Pilis pedig a budai hegyvidék méreteit növeli meg, magában foglalva a páratlan üdülőértékű Duna-kanyart, amelyet számos történelmi emlék és természeti érték is igen vonzóvá tesz.